

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

C. xvii. Pecunia[m] [con]te[m]ne[n]da esse p[re] sap[ienti]a q[uid] etia[m]
veteru[m] philosophoru[m] p[ro]bat[ur] exe[m]plis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polícratici de Curialiū nugis.

sanctificat ad emūdationē carnis: sed per pontificē magnū q̄ pe
netrauit celos iesū filiū dei vbiq̄z locorū offerri debet/ cōpositū
ius fasq̄z animi sanctiq̄z recessus mētis/ & in coctū generoso pe
ctus honesto. Veri siquidē adoratores sic adorāt patrē in spū &
x̄itate. An ne credis eū accepisse aliqd̄ nomīe sportularū? Hoc
enim p̄textu nō tā iudices q̄ iudiciorū caupones q̄ nequitia suaz
honestā volūt palliare licētia iniquitatē suā colorare nitunt̄ que
rētes. s. aliqua emolimēta negociorū quorū p̄ pte onera portant
Aut si emolimētū eē nō licet/ sit saltē p̄pensatio sūptuū aut dā
natorū. Hi tñ rari sunt. Quis enim erubescit dicere/ qd̄ mihi da
bis vt iustitiā tibi faciam? Nā vt p̄ se ipsa exhibeat frustra ex
pectas. Nonne simile est/ ac si dicatur. Quid mihi vultis dare/
vt me ipsum abnegē: officiū pdā/ & dñm vendam?

C Pecuniam contēnēdā esse pre sapiētia/ qd̄ etiā veterū philo
sophorum probatur exemplis. Caplm. XVII.

Socratis laus
Socrates qui
omnis abiect
amoxe phi. c.

Diogenis laus
de quo. s. li. iij
c. xiiij.

Bestus 7 com
mendationes
diogenis phi.
De vestitu
diogenis.

Diogenis ha
bitatio.

Diogenes q̄
modo se calefa
ciebat.

M Eguntur plurimi philosophorū/ diuitias nō solū con
tēpisse sed abiectis: quasi impedimētū sapiētie & vie
tutis. Fecit hoc socrates quē oim̄ philosophorū secte:
quasi prudētie & x̄itatis vnicū fōtem venerant̄. An
tistenes q̄q̄z cū gloriose rethoricā docuisset/ audissetq̄z socratez/
dixisse fertur ad discipulos suos. Abite/ magistrū querite: ego
enim iam repperi. Staq̄z vēditis que habebat & publice distri
butis: nihil sub plusq̄ palliolū referrauit. Hui⁹ diogenes ille. fa
mosissim⁹ sectator fuit potētior rege alexādro & nature hūane
victor. Cū aut̄ discipulorū antistenes nullū recipet/ & pseueran
tem diogenē remouere nō posset: nouissimē ei minat⁹ est clauā
nisi abiret. Cui ille obiecit caput fertur: atq̄z dixisse/ nullus tā
durus bacul⁹ erit q̄ me a tuo possit confortio separare. Refert sa
tyrus q̄ virorū illustriū scribit hystorias/ q̄ iste dyogenes pallio
duplici vs⁹ sit p̄pter frig⁹: peram p̄ cellario habuerit: secūq̄z por
tauerit/ & q̄ clauā gerebat ob corpusculi fragilitatem: qua iā se
nex mēbra sustētare solitus erat: & emorathios vulgo sit appel
latus: in p̄ntem horam poscēs a quolibet & accipiēs cibū. Habi
tauit aut̄ in portarū vestibulis: & in porticibus ciuitatū: vsq̄z q̄q̄z
p̄fitens verū & transeuntiū abigens aut notās vitia: que mores
fedabant. Cūq̄z se torqueret in dolio: se domū volubilez habere
iocabat̄/ & se cū tēporib⁹ imutantē. Frigore enī os dolii x̄tebat
in meridiē: estate ad septētrionē: & vbiq̄z se sol inclinauerat/
diogenis simul p̄torū x̄tebat̄. Quodā x̄o tēpore cū in vsū potā
di caueū lignū gereret/ vidi t puerū manu concaua bibere: & eli

fit eū in terrā dicens. Nesciebā q̄ natura haberet potulū. Nihil
 vnq̄ de animi rigore remisit: in eodē vultus tenore etiā aduersus
 interpellātes p̄stitit: & vt plene socraticū nosse calcatis tur-
 binibus fortuitorū aduersus oēm dolorē & miserā vni formi dis-
 raut p̄posito. Dicebat enī hec semp a philosopho aliena/ & ip̄o-
 tē sui aim in quē fortune quippiā licet. Virtutē ei⁹ & cōtinētiā
 mors quoq; indicat. Nā cū ad agonē olimpicū q̄ magna frequē-
 tia grecie celebrabā iā senex p̄geret/ febrī in itinere apphē⁹ ac-
 cubuit in crepidine viē: volētibus aut̄ amicis aut in iumentum
 aut in vehiculū tollere nō acquieuit: s; trāsies ad arboris vmbra
 ait/ abite queso & spectatū p̄gite. hec nox me aut victorē proba-
 bit aut victū. Si febrē vicero ad agonē veniā: si me vicerit/ ad in-
 ferna descendā: ibiq; p̄ noctē eliso gutture nō tā mori se ait q̄ fe-
 brē morte excludere. Decept⁹ opinione virorū fortū & exēplo
 in extreme difficultatis articulo ne aliunde i ferretur morte vl-
 troneam credidit appetendā. Preiudicata siquidē opinio sapiē-
 tioribus psuaserat in cōmune vt mortē puocare mallēt: q̄ turpe
 aliqd sustinere: Fecit hoc cato: fecerunt & alii: qui ferrū aut aci-
 tum aliud ve toxicū preoccupātes/ omnē & solā: vt putabāt tur-
 pitudinis effugiebant notā. Veritatis nāq; ignorātia eis patro-
 cinari videtur: sed crassa est & supina que certa postpōit icertis:
 & quicquid habet optimū ex causa iam abiicit & expellit. Nec
 in eo fortitudis nomē assequitur: qd̄ se pre ceteris fraudulēta opi-
 nio cōsequi gloriaf. Vtiq; fraudulēter & vane/ qa (vt ait ille so-
 ranus). Rebus in aduersis facile est cōtēnere vitā. Forti⁹ ille fa-
 cit qui miser esse potest. Nemo eorū qui mortē puocat excusa-
 bilis est. Excusabiliores sūt qui iminētē abhorret. Quis enī cō-
 silium dñi cognouit/ & an possit mortem impendentē quacūq;
 ratione effugere? Sandrococt⁹ a rege alexādro interfici iussus
 salutem celeritate pedū quesuit. Ex qua fatigatione cum som-
 no captus iaceret: leo ingentis forme ad dormientem accessit/
 sudorēq; fluentē: lingua ei deterfit: & blande exp̄gefactū religit
 Hoc prodigio primū ad spem regni maiestate ois impulsus est
 Mollienti deinde bellum aduersus prefectos alexandri elephā-
 tus infinite magnitudinis vltro se obtulit: & veluti domita mā-
 suetudine eum tergo suscepit: duxq; belli & preliator postimo-
 dum insignis extitit. Andronicus quoq; damnatus ad bestias:
 cum leoni obiectus esset: qui & vastitudine corporis & impe-
 tu feruor (fremitusq; terrifico: sonoro quoq; thono: chom̄isq; cer-
 uicum fluctuātibus: animos omnium oculosq; in se cōuerteret

Diog. nis
mors.

De quo. 5. lib.
ii. ca. xviii.
vbi de hac ma-
teria.

De sandroco-
cto q̄ iussus oc-
cidi fuga eua-
sit.

De andronico
q̄ leoni obiect⁹
euasit.

Polycratici de Curialū nugis.

illesus euasit/ eo q̄ ubi eū leo. pcul aspexit repente quasi ammi-
rans stetit: ac deinde sensim & quasi iocabūdus placide accessit
ad hominē. Tamen caudā more & ritu adulantiū canū clemen-
ter & blande mouit/ hominis se corpori adiungēs: crura eius &
manus ppe iam metu exanimati: lingua lenit demulfit/ quo ho-
mo inter illata atrocis fere blandimenta/ amissū animū recupe-
rare posset: & vix paulatimq; oculos ad contuendum leonē ape-
rire. Hoc serapion in vrbani spectaculis rome vidisse refert: ad-
ficiens/ quia tūc facta quasi recognitione mutua. Letos (inquit)
videres & gratulabundos leonē & hominē. Et ob hanc rē & cla-
mores populi maximos/ accersitus est homo a cesare/ & quare
illi vni atrocissim⁹ leo pepercerit diligēter quesitū est. Ille utiq;
rem mirificam narrans ait. Cū prouinciam affricam pro cōsul-
lari imperio meus dominus obtineret/ ego illi iniquis ei⁹ & co-
tidianis verberibus ad fugam coactus sum/ & quo mihi latebre
terre illius forent a dño tutiores in camporū & arenarū solitudi-
nes concessi/ & quasi aliud defuisset consilium fuit quocūq; mo-
do mortem petere. Cū itaq; sole medio rapido & flagranti quā-
dam ppte caueā nactus essem latebrosā in eā penetro meq; re-
cōdo. Nec multo post ad eūdē specū venit hic leo debili & cruē-
to pede gemitus edens & murmura: dolorē cruciatūq; vulneris
ingemiscens cū miserantia auditoris si q̄s adesset. Atq; illic pri-
mo quidē conspectu adueniētis leonis territus sum: & quasi to-
to aīo cōsternat⁹. Sed postq̄ introgress⁹ leo/ vti res ip̄a apparuit
in habitaculū illud suū me videt ingressum procul & delitescen-
tem mitis & māsuēt⁹ accessit: & sublatū pedē ostēdere michi &
porrigere opis gratia visus est. Ibi (inquit) ego stipitē ingentez
vestigio pedis eius herentē reuulsi: conceptaq; sanie vulnere in-
timo expressi/ accuratiusq; iā sine magna formidine siccaui pe-
nitus/ oēmq; deterfi cruorē. Ille tunc mea ope & medela leuat⁹/
pede in manib⁹ meis posito recubuit & quieuit. Atq; ex eo die
totū trienniū ego & leo/ in eodē specū eodēq; victu vixim⁹. Nā
si q̄s venabat feras mēbra opimiora ad specū subgerebat: que
ego ignis copiā nō habēs meridiano sole tosta edebā. Sed ubi
me (inquit) vite illius ferme iā ptesum est/ leone venatū profes-
cto reliqui specū & viam ferme tridui p̄mensus a militib⁹ visus
apphēsus & ad dñm ex affrica romā deductus sum. Is me statī
capitalis rei dānādū dādūq; ad bestias procurauit. Intelligo au-
tem hūc quoq; leonē me tunc separato captū/ grām nūc bñficii
referre & medele. Solutus itaq; est a pena ādronicus/ & eidem

leo totius populi suffragio donatus. Exinde amicis sibi ho-
mine & leone & urbe peragratis & circumstantibus dicebat oēs
Hic est leo hospes hoīs: hic est homo medicus leonis. Queris
ne hystorias notiores? De lacu leonū exiit daniel: & pueri de
camino ignis euaserūt illesi & apud omēs gentes ex gratia pre-
ter opinionē ab imminētibus malis liberati sunt plurimi. Vnde
nullus eorū qui man⁹ iniecerūt sibi satis excusat⁹ est mihi: licet
magnis p̄comis ecclesiastica hystoria aliquos efferat puocātes
mortē quia tēporaneā vitā apud se q̄ pudicitiam periclitari ma-
lebāt. At eos sic excusant infirmitas carnis & ignorātia iuris &
incēdiū charitatis & forte mandatū familiare dei: vt sic in sim-
plicitate sua saluētur vt nequaquā ad cōsequētiam trāseat qd̄ sim-
plicitē presumpserūt. Quis enī loc⁹ est fortitudini si sic tedeat
aiām vite sue: vt quasi patiētia victa & precisa semita merito-
rum qd̄ precipit⁹: aut nequeat / aut negligat sustinere? Apud sa-
pientes sic vita cōtemnitur qd̄ turpitudinis precū etiā etas al-
tera sordet. Sic diligēt vt dū innocēter teneri potest nulli⁹ diffi-
cultatis irruente articulo p̄pellat. Sic ergo seruanda est vita vt
sit cōtemptui: sic contēnenda est vt pficiat saluti. Sed qs est qui
hodie cōtemnat aiām cū nullus aut rarus sit q̄ toto mētis hiatu
pecuniā nō cōcupiscat. Quid ni. Cū genus & formā regina pe-
cunia donet. Et bene nūmatū decorat suadela venusq; Qui di-
ues est: qui p̄sperat in viis suis sapiēs & felix iudicat. Ad hoc
alius vxorē ducit: alius quinq; iuga boū / aut villā emit: cōmu-
tantes p̄ his aiām suam: cecosq; & claudos & debiles reputant
quib⁹ mūdus nequaquā arridet: quos tñ diuitib⁹ eiectis / in cenam
nuptialē sapiētia introducit: vbi inebriātur ab vbertate domus
dei: & torrēt voluptatis eterne potant electi. Interim quicūq;
nō habet diuitias stultus est / azinuis: stipes: caudex plūbū / aut si
qd̄ insensibili⁹ est. Stult⁹ ergo & miser est: si qs est pauper. Sed
nec amari potest ab aliquo quē mala fortuna premit: eo q̄ nul-
la fides vnq; miseros elegit amicos: & iuste credit quisq; mala
ferre que sustinet: adeoq; regnū pecunie inualuit vt despere de
fide iudicis qui repellit munera offerentis. Si pacisci detrectas /
pollicētis videris odisse causam: & fortasse affectu vel munere
esse crederis precorrupt⁹ si permanere vis incorrupt⁹. Sentētia
vel opinio philosophorū evanuit oīno dū sic omēs post diuitias
currūt: ac si alibi laborū requiēs / dolorūq; solatium inueniri nō
posset / ac si naufragi de pfundo queāt enatare facili⁹: si p̄gravi
farcina fuerint onerati. Sed qs vnq; vlcerosus spinas cōgessit vt

Danielis. vi. c.
xiii. Dan. ii.Mūdus adeo
corruptus vt
nulli p̄ter diui-
tes reputetur
sapientes.

Matth. v.

Polícratici de Curialiū nugis.

Publi⁹ carp⁹ volutatus in eis quiescat molliter⁹. Profecto si ei perfecte crede retur qui ait / diuitie sunt spine / minime tanto studio a sapientibus nostri tēporis quererent. Vt ergo ait publicus carp⁹ / diuites pauperibus miseres sunt / eo q̄ a sapientia lōgius abeūt. **Paupertatis comendatio.** Appetitus diuitiarū sapiētie exclusio est & fuga virtutū. Fecūda virorū paupertas naturā optimā beneuiendi ducē imitat: que & virtutū parēs & custos est: solaq; parit securitatē que sola nescit incentiua bellorū. Nō habet iurgia que contētiōis causas ignorat. Trepidat orbis: & cesareā manū solus paup nō timet. Vtiq; si ob aliam causā nō fugerent: aut contēnerent diuitie nisi quia sapiētie vias sepiunt spinis: eas oportuerat nō amari. **Diuitijs vti quā debeam⁹.** Ne tñ his qui paupertatis erubescunt / vilitate sordescere / philosophorū sit molesta opinio / diuitiarū nō indicit philosophia fugā: sed inhibet appetitū. Mentem sui compotē querit: & que in oī fortune calculo sufficiat sibi / ita tamen vt sufficiētia eius ex deo sit. **Senece verba** Sic auro tanq̄ fictilibus / fictilibus quasi auro vtatur. Nam si cut opes admittunt ad vsum / sic a sapiente contēnūtur ab vsu. Sed forte suppellex vilis videbitur ignominiosa magnatib⁹: & honoris splendorem res tenuis decolorat. At qui longe prestātius est moribus splendere q̄ rebus: nec vnq̄ rerū specie illustrabitur quem sue turpitudinis macula dehonestat. Fictilibus cessasse ferunt anathoclea regē atq; abacum sanno sepe honorasse luto. Querētī causam respōdit / rex ego cum sim sicilie figulorū genitore satus. Fortunam reuerēter habe / quicūq; repēte: diues ab exili p̄grediēte domo. Res itaq; nō sunt in vitio sed vsus / & est philosophantis animi fruct⁹ nobilis / generosa equanimitas mentis. Nam si ex stupore est / vt equanimiter oīa portet mēs egra: a bonitatis virtute degenerat. Cū vero philosophādi sint multe semite / illa pre ceteris mihi videt esse nobilior & laudabilior / que sic prandet olus patienter rebus vt vti nouerit: & rerū que sic satur in vsu vt olus & quelibet extreme paupertatis exenia / docta sit non fastidire. **Philosophie fructus.** Fructus siquidē philosophie eximius eo: vt nouerit quis habundare & penuriā pati vt leto animo equanimiter omnia portet. vt obiecto solide virtutis obice / omnem fortunam exarmet. Profecto quisquis hec affecit⁹ est / non sperat aut extimescit / & in eum seper fortuna quelibet māca ruit. **Aristippus.** Quid / inquit curiosus philosophie p̄scrutator / tibi philosophia contulit⁹. Et aristippus: vt cum omnibus ait hominibus intrepide fabularet. Vtiq; si honoris esset aut pecunie rei vel alterius cupidus: hoc minime posset veraciter respondere. Ad sa

lutem tñ via tutissima est: diuitiis & rebus aliis expedito. Difficillimū est enim vt possessorū sui nō ipediāt cursū. Quis nescit ypodamiā preuolasse ad palmā: dū concertantiuz pcerū piecto auro cursū potuit retardare? Mansit itaq; xgo iuicta: donec vētum est ad pecunie contemptorem. Qui in contemptu auri virginem superauit: aurū obtinuit: & ex eovt fingit certatricis pulle cereos axes fecit: dū incorruptionis amor / pecunie amorez absorbit. Nōne hoc ipm cōmendat iudiciū dei: & eas cōtēptibiles facit: qd in egestate bonorū: ipis iniqui affluunt? Fit tamē interdū: nescio quo pacto vt ad subuersionem iustorum se eis ingerant: & quo diligentius excludūtur ad hostiū contēptoris suodiosius pulsant. Quo beatus eugenius munera cautius abigebat: ad eum multiplicius vndiq; profluebant. Hoc quoq; fere vbiq; accidit: vt fugiant dū querūtur: dum fugantur accelerant. Et hec quidem via compendiosissima & honestissima est ad diuitias. Cum enim diuitie excluduntur & vita eterna acquirē: & annulus diuitiarum accedit. Et si hoc nimis arduuz videtur aliis: vel a iudicibus tam ecclesiasticis q̄ mundanis: qui pfessione aut sacramento iustitie obligati sunt impleri oportet. Vt rorumq; siquidem forma samuel est: qui sic pfuit sacrificiis: vt non parceret sanguini impioruz. sic iudicia vtraq; exercuit: vt nullū opprimeret & de manu cuiusq; nihil accepit. Testatur hoc conscientia samuelis: attestatur & populus / & tamē non satis fit cōscientie scrupulose: nisi sacramento suum populus testimoniuz roboraret. Ait enim. Testis est domin⁹ aduersus vos & testis eius in die hac: quia non inueneritis in manu mea quippiā. Et dixit. Testis. Cuiq; obtestati prouinciales tale testimonium perhibent ad iudicium omnipotentis & omnia scientis dei securus accedat. Prouide nāq; causā instruit / qui in examine conscientiam producit / & diem humanum quorum est iudex conscius ī excelso. Qui nō cū samuele nō discutiūt hic iudicia sua: sed prompti ad excusationes in peccatis: quasi lotis manib⁹ cū pylato clamant mundus ego sum a sanguine iusti huius: qui cōtra legem peccauerunt per legem damnabuntur. Sed & illi dānationis erunt participes: qui eos possunt cohibere nec volunt. Et de his quidem satis est dictum sapienti. Prouide ad pportio- nem manuum quam plutarchus induxit transeat stilus.

De ypodamia
q̄ cōtēnēdo au-
rū obtinuit vir-
ginē preceter;

Eugenius.

1. Regū. xv.

1. Regū. xij.

Ibidem.

ps. cxl.
Matth. xxvij.

Explicit liber quintus.